

1976, Barcelona

Treb. Inst. Cat. Hist. Nat., 7

«Impressions sobre la vegetació de l'illa de Cabrera»: 119-121

III. VEGETACIÓ BRIOFÍTICA *

En una excursió d'unes hores a l'illa de Cabrera vàrem poder recollir abundant material de l'estrat muscinal de les brolles del *Rosmarino-Ericion* (Ass. *Anthyllido-Teucrietum majorici*) que es desenvolupen a les zones del Port, la Cala Ganduf i s'Olla. Els inventaris els hem obtinguts a partir dels individus d'associació que ens hem endut, i per això resulten ésser de pocs centímetres quadrats, però són ben representatius d'una realitat més estesa.

La comunitat més abundant és la constituïda per *Trichostomum crispulum* Bruch i *Hymenostomum tortile* (Schaeagr.) B. S. G. que es troba arreu de les garrigues en gespes denses o clares i que algunes vegades arriben a tenir un metre quadrat. Els inventaris números 1 al 4 amb *Grimmia Pitardi* Corb.** representen la subassociació més típica i possiblement més equilibrada en el conjunt de la garriga en condicions òptimes, és a dir: en lloc pla, sòl ben constituït i amb una ombra relativament important. Mentre que els inventaris números 5 al 9 representen la vegetació pròpia de la garriga en els vessants, pendents i cims erosionats que ja no reuneixen les condicions anteriors i llavors l'estrat muscinal queda empobrit. Aquest últim tipus de vegetació és el més estès en tota la zona visitada per nosaltres. Una comunitat que recorda, de lluny, aquesta vegetació és la descrita per GIACOMINI (1952) dels calcaris xerotèrmics de les Valls Trentines.

Quan per motius diversos el drenatge queda impedit envers l'interior del sòl i es produeix freqüentment una exopercolació, llavors entren a formar part de la vegetació espècies que acumulen carbonats en llurs teixits i fins poden arribar a formar un «tuff» d'alguns mil·límetres de gruix. Aquestes espècies són les indicades en els inventaris números 10 al 19 i la més característica és el *Gymnostomum calcareum* B. G. Una comunitat semblant a aquesta és la descrita per ALLORGE (1947) i també per CASAS en un treball en curs de publicació.

* Per J. VIVES (Barcelona).

** Aquesta espècie, descoberta a la Península Ibèrica per KOPPE (1963) i a les Balears per Margarida MASCLANS (det. V. ALLORGE), era tinguda fins fa pocs anys per una raresa. Avui, reunint les dades que hem pogut trobar i afegint-hi les que ens ha donat C. CASAS i les que nosaltres hem pogut obtenir directament, hem confeccionat el mapa de distribució de la figura 1 i la llista que l'acompanya.

FIG. 1. — Distribució de la *Grimmia pitardi* Corb.

Localitats: Tunísia: Oued Jir-Matmata (CORBIÈRE). Líbia: Trípoli (CAVARA). França: Toulon (ALBERT, les flors actuals no esmenten aquesta molssa). Andalusia: Sierra Güéjar i Ríu Maitena (KOPPE); Monsul (ACUÑA i collab.); Níjar (CASAS). Múrcia: entre Yecla i Calasparra (CASAS). Eivissa: Ses Bardes des Calero (BOLDÒS-MASCLANS, det. V. ALLORGE). Mallorca: Sóller, Bunyola, Biniaraix i Deià (KOPPE); Port de Pollença (SLOOVER). Cabrera: Cala Ganduf i Bellamirada. València: Marina Baixa al Montgó. Catalunya: Gandesa, Falset i Montmell (CASAS); Masroig (BRUGUÉS); Coll d'Ordal, Bonastre (VIVES).

Si per raó de la localització geogràfica la garriga rep una aportació d'aigua superior a la mitjana (piedmonts, petits torrents, petits fons, o simplement sobre materials poc permeables que recullen aigües d'escolament, llavors l'estrat muscinal s'enriqueix amb l'entrada de *Didymodon trifarius* (Hedw.) Hübn. i acompanyants. Els inventaris números 20-31 són una representació d'aquesta relativa ufanor en la qual l'estrat muscinal ultrapassa 1 cm d'alçada.

Sobre argiles i margues i a manera d'estadis inicials de primera població es troba la comunitat de *Pottia starkeana* C. Müll. i *Ephemerum recurvifolium* (Dicks.) Boulay. L'erosió és ben freqüent a les garrigues, i és sobre els materials fins erosionats i una mica humits on es desenvolupa aquesta comunitat. Generalment és una vegetació poc densa que rarament arriba a recobrir el 50 % de la superfície. Els inventaris números 34-37 són una mostra que en un cas màxim de desenvolupament arriba a conformar-se com l'inventari número 33. Si el sòl ha estat molt remenat no hi sol faltar mai com a invasor el *Bryum radiculosum* Brid. com per exemple en els inventaris números 32 i 38. Dins d'aquestes mateixes comunitats inicials quan el substrat és sorrenc i poc fix la vegetació s'enriqueix amb *Tortella flavovirens* (Bruch) Broth. que arriba a ésser poblador únic de les sorres (Inv. n.ºs 39-45).

Si a causa de l'erosió, de l'acció humana o d'un altre motiu es produeix un microrelleu important en la superfície del sòl de la garriga (parets de reguerots, talussos de camins i fins i tot al peu dels grans rocs) amb zones ombrívoles, es troba la variant amb *Fissidens ovatifolius* Ruthe.² Representa la vegetació del medi ambient més ombrívol de la garriga.

En els llocs on hi ha hagut incendis, amb abundants detritus de carbó, és freqüent una comunitat amb *Barbula convoluta* Hedw. (Inv. n.º 52-54).

Les pedres que sobresurten a manera de petits penya-segats i fins i tot els grans rocs amb esquerdes i petits embuts d'origen càrstic presenten de manera exclusiva uns petits coixinets de *Tortella nitida* (Lindb.) Broth. tal com l'inventari número 55.

Bibliografia

- ACUÑA i col·lab. (1974). — Aport. al conoc. de la fl. briol. esp. An. I. Bot. A. J. Cav. XXXII, II.
- ALLORGE, P. (1947). — Essai de Bryogéographie de la Péninsule Ibérique. Paris.
- CASAS DE PUIG, C. (en public.). — Dat. para una fl. briol. esp. Alg. musgos y hep. del Sureste de Esp.
- GIACOMINI, V. (1952). — Richer. sulla fl. briol. xeroter. delle Alpi It. Vegetatio, v. III.
- KOPPE, F. (1964). — *Grimmia Pitardi* Corb. in Südspanien. Rev. Br. et Lich. T. XXXIII, f. 1-2.

2. La determinació d'aquesta espècie presenta mantes dificultats. De manera tradicional els briòlegs que han visitat les Balears han dit que és el *Fissidens ovatifolius* Ruthe, però no únicament els caràcters específics són dubtosos sinó fins i tot la secció genèrica a què pertanyen aquests individus, ja que poden tenir filhids amb el marge gairebé complet, amb el marge únicament en la beina, o bé el marge pot manca en la totalitat del filhidi.

